

centrum ex 20.10
beelden po 2012
de kunst si t/m
emmen tie 25.11
2012

schatgraven in emmermeer
waar is het hart

Schatgraven in Emmermeer - waar is het hart

Voorwoord

Schatgraven in Emmermeer, dat is wat ik in de wijk heb gedaan. Op verschillende manieren, maar vooral samen met bewoners op zoek naar de identiteit van de wijk, op zoek naar de beelden die mensen erover hebben en luisteren naar hun ervaringen over het dagelijks leven. Een zoektocht naar het hart van Emmermeer.

Schatgraven in Emmermeer gaat over identiteit. De identiteit van een wijk wordt voor een groot deel bepaald door beelden. Soms zijn dat persoonlijke ervaringen van mensen, soms zijn dat clichés. Als kunstenaar ben ik voortdurend op zoek naar het specifieke. Naar beelden die zichtbaar maken wat verborgen is. Die beelden geven meestal een andere kijk op wat algemeen aangenomen wordt.

Schatgraven gaat ook over verbindingen tussen mensen. Door het leven in één buurt, deel je de geschiedenis van die plek, je ademt dezelfde lucht. De verhalen van bewoners, gecombineerd met het ruimschoots aanwezige artistieke talent, hebben geleid tot veel activiteiten. Dat klinkt simpel, maar het was in de praktijk niet altijd eenvoudig. Het geeft me veel voldoening om te zien wat er in drie jaar allemaal gerealiseerd kon worden: de activiteiten waren uitnodigend, met de inbreng van veel bewoners en van goede kwaliteit. Ik heb het als een voorrecht ervaren om in Emmermeer te mogen werken. De gesprekjes met tientallen bewoners waren openhartig. Hun verhalen en uitspraken hebben mij geïnspireerd en mijn blik verruimd.

Lies Kortenhorst, projectleider en beeldend kunstenaar

Expositie 'Schatgraven in Emmermeer'

In samenwerking met het Centrum Beeldende Kunst Emmen heeft Lies Kortenhorst een expositie samengesteld met foto's, video's en teksten van alle activiteiten uit het project Schatgraven in Emmermeer. De tentoonstelling laat zien hoe kunst en cultuur succesvol kan worden ingezet in een wijk die volop in verandering is. Cultuur waar de wijk Emmermeer trots op kan zijn komt voor het voetlicht. Jongeren uit Emmermeer (Bucketlake zoals sommigen het zelf noemen) komen op de tentoonstelling aan het woord in een nieuwe fase van Schatgraven. Reacties op het project zijn te horen in een rap. De door Lies Kortenhorst geschilderde mentale kaart van Emmermeer wordt voor het eerst getoond. De kaart geeft in een compact beeld weer hoe de bewoners van Emmermeer hun dagelijks leven in de buurt beleven. Op de mentale kaart zijn opvallende opmerkingen van bewoners en de geografische kaart van Emmermeer gecombineerd.

Emmermeer in de steigers

In de wijk Emmermeer in Emmen vinden ingrijpende veranderingen plaats. Als oudste woonwijk van Emmen is Emmermeer een proeftuin voor woningbouw geweest. Villawijkachtige woningen, een groot woonwagencentrum en sociale woningbouw uit allerlei periodes tref je naast elkaar aan. Een gevolg hiervan is een gemêleerde bevolking met aanzienlijke inkomensverschillen. Het grootste deel van de wijk is van na de oorlog in de jaren vijftig en later gebouwd. Sinds een aantal jaren vindt een grote opknapbeurt plaats. Delen van de wijk zijn gesloopt en er is nieuwbouw verschenen. Het uiterlijk, de bevolkingssamenstelling en de identiteit zijn aan het veranderen.

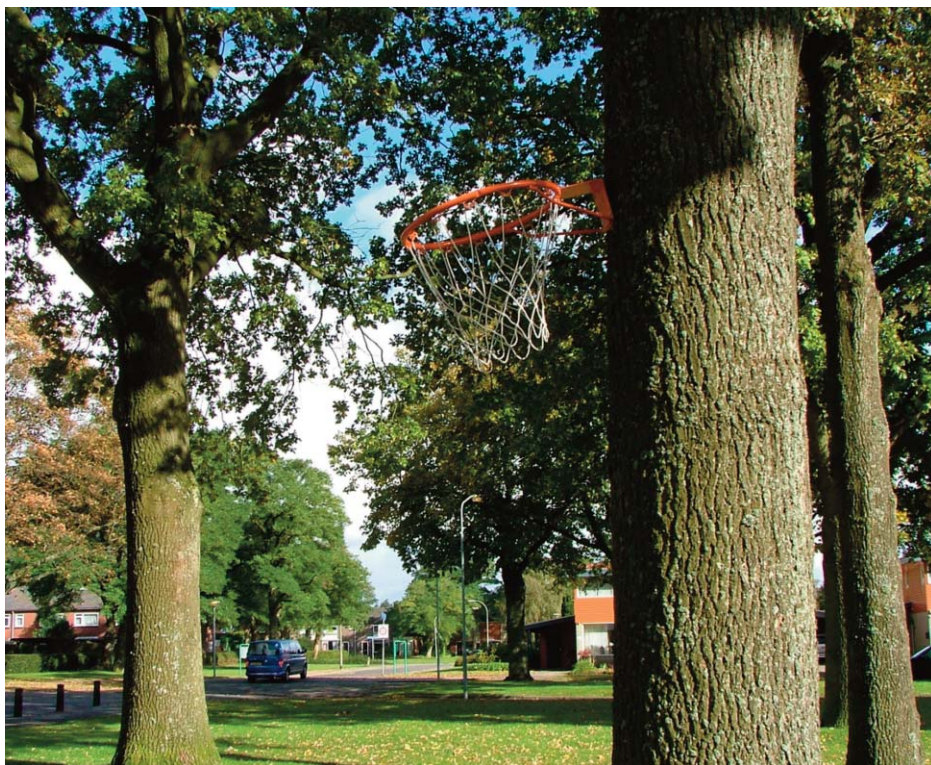
De aanpak in de wijk Emmermeer

In het wijkteam Emmermeer Revisited werken de gemeente Emmen, de bewoners, het welzijnswerk en de woningbouwcorporaties samen om de sociale kwaliteit van de wijk te verbeteren. In 2009 is de eerste stap gezet om te kijken hoe kunst en cultuur een rol kan spelen bij de herstructurering van de wijk. In 2010 is Lies Kortenhorst als cultuuraanjager aan de slag gegaan en heeft de pilot 'community arts project voor Emmen' opgestart. Zij begon met een wijkverkenning 'Schatgraven in Emmermeer'. De informatie van de wijkkenners vormde voor haar de kaart van het gebied.

Verkenning van de wijk

Als schatgraver gaat Lies Kortenhorst op pad met een aantal vragen. 'Hoe is het dagelijkse leven hier? Waar ligt het hart van de wijk? Kunt u dat in de titel van een liedje weergeven?' Soms zijn het spontane ontmoetingen, soms zoekt ze mensen op. Ze maakt foto's en verzamelt indrukken. De toegankelijkheid en openheid van de bewoners werken inspirerend en zo ontstaan snel goede contacten en ideeën.

Door de kunst- en cultuuraspecten in al zijn facetten op te halen en zichtbaar te maken, door het een deel van de wijk te laten zijn, heeft Lies de wijk een culturele oppepper gegeven die nog wel even door zal gonzen. Lies weet als vakvrouw de essentie naar voren te halen in een prachtige balans tussen de betrokkenheid van bewoners en het zichtbaar maken van kunst en cultuur uit de wijk.

Marcel Derix, Opbouwwerk Welzijngroep Sedna-Emmermeer, mede namens Ali Zingstra, wijkcoördinator, en het Wijkteam Emmmermeer

De schatten zichtbaar maken

De schatten die Lies tijdens haar zoektocht ontdekt zijn op verschillende manieren zichtbaar gemaakt. Als eerste onderdeel is een kleine publicatie in de vorm van een leporello met foto's en verhaaltjes van bewoners uitgegeven. Een prachtig geschenkje dat in een oplage van vierduizend via de winkels in Emmermeer is verspreid. Het tweede onderdeel zijn uitvergroete zinnen die komen uit de verhalen die Lies van de bewoners hoorde. Deze teksten zijn op muren rondom het winkelcentrum geplaatst. In de volgende fase werd willekeurig passerende jongeren gevraagd te reageren op de muurteksten. Hun reacties zijn in de tentoonstelling te zien in een compositie van geprinte borden met foto's en opmerkingen. Jonge buurttrappers maakten een speciaal lied gebaseerd op de muurteksten, ook deze rap is te horen in de expositie. De geschilderde mentale kaart van Emmermeer verbindt de plattegrond van de wijk met uitspraken van de bewoners over hun buurt. De wijkverkenning Schatgraven heeft de werking gekregen van een visueel gesprek dat zich langzaam ontwikkelt. Een gesprek over de identiteit en het dagelijkse leven in de wijk. Op deze manier wordt ook op een onverwachte manier de verbinding gelegd tussen verschillende bewoners: jong en oud, lang of kort in de wijk wonend, actief of niet actief en verschillend in achtergrond.

Onze Job Bucketlake is het hart van de buurt. Hier ontmoeten we elkaar bijna elke dag. Er is altijd wel iemand. Soms zijn er wel veertig scooters en ook auto's. We maken het geregeld schoon, maar hij is wel vies. Kun jij ons niet helpen dat ie opgeknapt wordt?

Mijn pony is het hart van de buurt
 Mijn moeder is het hart van de buurt
 Mijn kamer is het hart van de buurt
 Mijn hart is het hart van de buurt

Daar klopt niets van. Dat is toch van Lefier? Zij hebben die spreuk op de muur gezet, maar ze wilden ons niet helpen toen er scheuren in de muren kwamen na het heien. Verder is het wel een goede uitspraak, niet oubollig.

We helpen niet iedereen hoor, alleen die we kennen. Op school mogen we als het regent met lego spelen. Dan helpen we elkaar met opruimen.

WE ZIJN TERUGGE

WIJ HEBBEN ONZE EIGEN ZANGERS

IK DOE 'T O

EMMERMEER IS BETER DAN EMMEN

IK LE

WIJ HOUDEN VAN BUCKETLAKE

DE MIX VAN MENSEN IS ERG GEZE

MIJN VRIENDIN EN IK ZIJN HET HART VAN DE BUURT

IK BEN ERG HAPPY MET MIJN EIG

EMMERMEER VERANI

HET IS HIER GROEN, MAAR DE ME

IEDER DOET ZIJN EIGEN DING

ALS DE HUNEBO

WE KENNEN ELKAA

NIETS

ER IS NIETS VOOR JO

GEKOMEN, VOELEN ONS METEEN WEER THUIS

OP MIEN EIGEN MANIER

LEEF ERG MET DE BUREN EN DE BUURT MEE

ZELIG

IK SNOEI WEL, MAAR HET GROEIT NIET ZOALS IK WIL

EIGEN FLAT

HET IS HIER RUSTIG EN MOOI WONEN

NDERT IN EEN HIPPE BUURT

MENSEN ZIEN HET NIET

OVER 10 JAAR... ZOVER KAN EEN MENS NIET DENKEN

NG

DE NAALD VAN BENDIN MOET TERUG

BEDDEN KONDEN PRATEN

NAAR VAN GEZICHT, NIET VAN NAAM

TS TE KLAGEN HOOR

JONGEREN

LK 2002

Ja ik ken die uitspraken wel, ik vind ze verwarmend. Je moet elkaar helpen of zoiets. Ze zijn steunend, je bent niet alleen. Deze snap ik niet: je moet mij niet op de hei zetten. Wat betekent hei eigenlijk? Is hei een plant? Dat wist ik niet.

We houden van rappers, Ali B en Keizer, dat is een rapper uit Amsterdam. Maar het mooiste geluid is het kraken van mijn chips.

Wij worden vrolijk van Hollandstalige muziek. Van Jannes en Bouke, onze eigen zangers.

Ja die tekst was me opgevallen, zette me aan het denken. We wonen hier pas een week. Die andere heb ik ook gezien. Ik vind het allemaal pakkende teksten. Over tien jaar, dan hebben we ons diploma. Dan wonen we niet meer hierachter, maar aan de andere kant. En zij zit waarschijnlijk op de basisschool hier.

Workshops voor het basisonderwijs

Beeldend kunstenaar Melanie Banis woont in Emmermeer. In het kader van dit project is zij gevraagd om voor de kinderen van groep 7 en 8 van OBS Emmermeer een aantal workshops te verzorgen waarbij de muurteksten het uitgangspunt vormden. De leerlingen kregen als opdracht om hun favoriete plek te fotograferen. Vervolgens maakten ze er een eigen tekst bij. De resultaten van dit project zijn te zien in de tentoonstelling.

Workshop Schatgraven met letters

Twaalf kinderen namen deel aan het graffiti-project dat Brede School Emmermeer organiseerde in het kader van Schatgraven in Emmermeer. Nelleke Berg van Atelier Helios heeft een workshop gegeven, waarbij de kinderen aan het werk gingen aan de hand van de muurteksten in Emmermeer, in combinatie van hun eigen naam. Het graffiti-werk van de kinderen is in de tentoonstelling te zien.

Van schatten naar activiteiten: **emmerMEER**cultuur

Vanuit het schatgraven als buurtverkenning werden al snel kansen duidelijk voor concrete activiteiten: 'Cultuur bij de Thee', 'emmerMEERdanst' en 'emmerMEERzingt'. Om deze activiteiten te organiseren en indien mogelijk ook in de toekomst te laten voortbestaan, is samenwerking gezocht met verschillende partners zoals CQ Centrum voor de Kunsten, Sedna Welzijnswerk, de Brede School Emmermeer, de Wijkvereniging Emmermeer, het wijkteam Emmen Revisited en de Winkeliersvereniging Emmermeer.

Door het enthousiaste 'aanjagen' van Lies Kortenhorst zijn verschillende mooie cultuurprojecten van de grond gekomen. Het was heel leuk om een bijdrage te leveren. We hebben genoten van de voorbereidingen en de resultaten op de middagen Cultuur bij de Thee. Het heeft ons als vrijwilligers verrijkt, maar tegelijk ook vele bezoekers. Ook de projecten emmerMEERdanst en emmerMEERzingt in combinatie met het grote Openingsfeest vinden we een heel geslaagde manier om tot meer onderlinge verbinding in de wijk te komen.

Martin Zwiggelaar en Erna van der Goot
(twee vrijwilligers)

Schatgraven in Emmermeer brengt een heleboel ambities van de gemeente Emmen samen. De inzet op de wijk Emmermeer was natuurlijk de eerste prioriteit, maar we kregen zo ook de kans om een sterkere verbinding te leggen tussen gemeentelijk cultuurbeleid en de wijkaanpak van Emmen Revisited. Lies Kortenhorst heeft in korte tijd de wijk voor zich gewonnen, voortdurend draagvlak gezocht, mensen geïnspireerd en de artistieke waarde van de projecten bewaakt. Gekkenwerk, heb ik wel eens gedacht. Ondanks de hindernissen - die er ook voldoende waren - is Lies steeds met een enorm enthousiasme aan het werk geweest. Met prachtig resultaat.

Pieterneel Teekens, Beleidsmedewerker Kunst en Cultuur
van de Gemeente Emmen

Cultuur bij de Thee

Direct na de buurtverkenning ging 'Cultuur bij de Thee' van start. De basis voor deze bijeenkomsten vormde de geschiedenis of de actualiteit van de wijk Emmermeer, maar ook kwalitatief goede muziek. Het moest een laagdrempelige ontmoetingsactiviteit voor volwassenen worden. Om dit te realiseren werkte een groep van vijf bewoners mee aan de voorbereiding en uitvoering van 'Cultuur bij de Thee'.

Er was vanaf het begin veel belangstelling en ook waardering voor deze activiteit. Niet alleen van bewoners van Emmermeer, maar ook oud-bewoners kwamen naar deze middagen toe. Gemiddeld bezochten zo'n tachtig mensen 'Cultuur bij de Thee' in activiteitencentrum de Meerstede. Vanwege dit succes kon op verzoek van bewoners een tweede seizoen gerealiseerd worden. In totaal zijn er zeven afleveringen van 'Cultuur bij de Thee' geweest, waarvan één bijeenkomst op het woonwagencentrum. Het succes en de regelmaat van 'Cultuur bij de Thee' hebben het fenomeen culturaanjanjer in de wijk positieve bekendheid gegeven.

emmerMEERdanst

Tijdens de wijkverkenning werd snel duidelijk dat er in de wijk veel wordt gedanst, maar dat er weinig mogelijkheden zijn om op te treden. Daarom werd in samenwerking met CQ Centrum voor de Kunsten 'emmerMEERdanst' ontwikkeld. Aan alle dansinitiatieven in de wijk - volksdancers, dansscholen, rapdancers, ouderen die dansen, dansgroepen - werd de vraag gesteld om een presentatie te geven en om voor deze presentatie een speciale choreografie in te studeren. De presentaties vonden plaats op een speciaal podium tijdens de zomerbraderie in het winkelcentrum van Emmermeer.

Zestig gedreven dansers uit Emmermeer brachten een programma vol vaart voor maar liefst twaalfhonderd bezoekers. Deze dag werd een bijzondere gebeurtenis, niet alleen doordat op deze manier de vele dansuitingen in de wijk zichtbaar werden, maar ook door het samen dansen van jong en oud. Choreografe Irma Baatjes van CQ heeft, met de speciaal voor 'emmerMEERdanst' ontwikkelde Tassendans, een onvergetelijke bijdrage geleverd, die een vaste plek in het programma van de dansschool Dance Discovery gekregen heeft.

emmerMEERzingt

Dat muziekcultuur in Emmermeer van belang is werd tijdens de buurtverkenning overduidelijk. Opvallend veel mensen uit Emmermeer zingen in koren, maken muziek of rappen. Landelijk bekende muzikanten als Jannes en Bouke komen uit Emmermeer. Samen met de Brede School Emmermeer en CQ werd het project 'emmerMEERzingt' in de steigers gezet. Plezier in zingen en het leggen van contacten tussen jong en oud waren daarbij het uitgangspunt. Het evenement 'emmerMEERzingt' is opgebouwd uit drie onderdelen die leidden tot een gezamenlijke presentatie: een Sing-In voor volwassenen, een workshopprogramma op vier basisscholen en het schrijven

van Het Lied van Emmermeer.

Het evenement ging van start met een Sing-In, hier werden vier van de meest favoriete liedjes uit de wijk gekozen. Het liedje 'Op een mooie pinksterdag' werd in een muzikale bewerking door leerlingen van de basisschool uitgevoerd.

Het nieuw geschreven Lied van Emmermeer bestaat uit vier coupletten met een verschillend perspectief in de tijd: de geschiedenis van de hunebedbouwers, de jaren zestig-zeventig, de jongeren en hoe het is om nu kind te zijn. Het lied is geschreven

door drie oud-wijkbewoners en een schoolklas. Vervolgens is het ingestudeerd door vier koren en alle basisschoolkinderen.

Tijdens de opening van het vernieuwde Haagjespark, presenteerden jonge en oude zangers zich met hun eigen repertoire. Hoogtepunt van deze opening was het massaal samen gezongen 'Lied van Emmermeer' gedirigeerd door Tineke Vos. De naar schatting tweeduizend bezoekers konden meezingen. Zanger Bouke, rapper René Valke en de familie Scholten sloten het feest af.

**Emmen
Revisited**

**centrum
beelden
dekunst
emmen**

**brede
school
emmen**

colofon

Allereerst wil ik de bewoners van Emmermeer, die met hun openhartige verhalen en opmerkingen, bijdroegen aan het slagen van Schatgraven in Emmermeer van harte bedanken. Ook waardeer ik bijzonder de inzet van vrijwilligers en professionals die dit project mede gemaakt hebben. Met name denk ik hierbij aan: Irma Baatjes, Melanie Banis, Nelleke Berg, Titia van de Berg, Martinus Boerhof, Annie Boers, Geert Bogers, Henny Bos, Bouke, Jeanet Bouwmeester, Karin van Caspel, Viorica Cernica, René Valke (DAB), DAB Jessica, Willemien Derks, Mariette Derks, Marcel Derix, Jan Diederik Doornbos, Joke Dijkshoorn, Saskia van Dijk, Edo, Rumena Froma, Hillie Garst, Aly van Geldere, Monique van Goor, Erna van der Goot, Gerrit Griemink, Jan Harding, Michelle Hemme, Theo van der Heijdt, Mathilda Hendriks, Ilse van Hoeven, Susan Hoexum, Hilda Huizing, Marijke Hummel, Theo Hummel, Berend Jaarsma, Henk Jumelet, Geert Katoen, Trijntje Keen, Naomi Koliijn, Jeanette Kootstra, Gerrit Langius, Sjaron Lamain, Bert van der Leest, Louise, Marinus, Reza Malekzade, Ank Masselink, Coen van Meerten, Janny Meins, Lena Melo da Silva, Hilda Mulder, Jan Mulder, Jolande Muskee, Geeske Nicolai, Gina Niks, Marscha van Noesel, Hanka Otte, Rieks Platje, Klary Pruijm, Annie Scholten-Weisz, Rosa Scholten, Marinus Scholten, Jochem Scholten, Roelof Schoo, Aart Sijsma, Hilde van Slochteren, Gerry Snoep, Albertje Steensma, Jan Stoffers, Pieterneel Teekens, Gerrie van der Veen, Carla van de Velde, Aly Venema, Manuela Vellingier, Martin de Vries, Elsbeth Volker, Jan Vos, Tineke Vos, Monique Wielage, Linda Wolting, Gaby Wongsodjiwo, Rianne Woudstra, Jo Wubbels, Aly Zingstra, Eddie Zinnemers, Patrick Zuidema en Martin Zwiggelaar.

Lies Kortenhorst, projectleider

Tekst: Lies Kortenhorst

Foto's: Lies Kortenhorst, Ilse van Hoeven en Elsbeth Volker.

Schatgraven in Emmermeer- Waar is het hart

www.lieskortenhorst.nl

Emmen, oktober 2012

sedna

provincie **Drenthe**

**Gemeente
Emmen**

Centrum Beeldende Kunst Emmen
wo t/m zo 13.00 -17.00 uur
open op erkende feestdagen behalve:
30 april, 25 en 31 december, 1 januari

Ermerweg 88b
7812 BG Emmen
cbk@emmen.nl
www.cbkemmen.nl

Tentoonstellingen
Kunstuitleen
Educatie
Beelden Buiten